

Miin komi juuldo

Kudol Dr. Muhammadu bii

Ibraahiim Al Hamdi

شركاء التنفيذ:

المحتوى الإسلامي

رواد الترجمة

جمعية الربوة

دار الإسلام

يتاح طباعة هذا الإصدار ونشره بأي وسيلة مع
الالتزام بالإشارة إلى المصدر وعدم التغيير في النص.

Telephone: +966114454900

ceo@rabwah.sa

P.O.BOX: 29465

RIYADH: 11557

www.islamhouse.com

Miin komi juulɗo¹

Miin ko mi juulɗo, ɗum firti diine am ko Islaam. Islaam ko konngol teddungol ceninangol annabaabe ndonondiri ngol – yo kisal won e mum'en– gila e gadiiɗo e mum'en haa e cakkitiɗo o. Ngol konngol engol roondi maanaaji mawɗi e bure tedduɗe. Ngol firti ko jebbilaade, e ɗowtaade e ɗoftaade tagɗo O. Ngol firti ko kisal e beldal e malal, e hoolaare, e fooftere wonande kala nedɗo e renndo fof. Ko nih saabi konnguɗi jam e islaam ko e konngi burɗi heewde janteede he nder sariya Islaam. Kisal (salaam) ko innde he Inɗe Alla. Salminaandu juulɓe hakkunde mum'en ko kisal–salaam–. Salminaandu yimɓe aaljanna ko kisal –salaam–. Juulɗo tigi woni mbo juulɓe kisi e ɗemngal mum e junngo mum. Islaam

¹ Konngol binndangol ngam anndinde Islaam.

ko diine jam wonande aade en fof, embo yaajani be, ko kamambo woni laawol malal mum'en aduna e laakara. Ko nih saabi mbo woni timmoode huftindinnde yaajnde udditaniinde fof en mbo seerndatah hakkunde nguru e nguru wonaa kadi hakkunde mbaadi e mbaadi, mbo ndaardata yimbe bee fof ko yitere wootere. Burondiral alaa hakkunde yimbe -aade en- nder Islaam si wonaa burde jaggude e tinndinooje Islaam. Ko dum saabi pittaali kisdi fof ina njaba mbo; sabu embo yahdi e neesu. Kala aade tegdetee ko moyyere, e nuundal, e ndimaagu, e yidde Joom makko, o jabama Mbo wonde ko deweteeɗo kaandudeɗo e reweede Kanko tan. Hay gooto accataa nguu neesu si wonaa godde accini mo wayla neesu ngu. Ko tagdeɗo aade en woni ko welana be oo diine, Joom mum'en e deweteeɗo mum'en.

Diine am islaam ina anndina mi wonde maa mi wuur e oo aduna, caggal mi maayi mi ruttoo e galle laakira, ko oo woni galle heddaade mbo battane yimbe fof wonata ko aljanna wolla jaynge.

Diine am islaam na yamira mi jamiraaɗe embo haɗa mi kaɗaɗe. So mi daraniima ɗeen jamiraaɗe, ndeestii-mi kaɗaɗe ɗe, mi malee aduna e laakara. So mi welsindiima heen kiite aduna e laakara ngara fotde welsindaare am e rabbiidinaade am. Woottinde Alla woni ko buri mawnude ko Islaam yamiri mi. Miin mina seedoo, mi fiɓa e mbaadi tay'oraandi wonde ko Alla tagi mi, ko Kanko woni Mbo ndewat mi. Mi rewatah mbo wonaa Alla; yidde Mbo, e hulde lepte Makko, e joortaade baraaɗe Makko, e wakkilaade e Makko. Ngool wootinngol Alla woni seedanaade Alla

ngootaagu, e seedanaade annabi Makko Muhamadu ko o nelaa**ɗo**.Ko Muhamadu woni timmoode annabaa**ɓe**, Alla neldii mbo yurmeende wonande winndere nde, o timminiri mbo annabaagal e nele **ɗe**, annabi arataa caggal makko.O addii diine kuftidind**ɗo** moyyand**ɗo** kala yonta (jamaanu) e kala nokku e kala leñol.

Diine am ina yamira mi, yamiroore tay'iinde nde ngoond**ɗ**inat-mi Malayaakaa**ɓe**,e denndaangal nelaa**ɓe**, gadiid**ɗo** e ma**ɓɓe** ko Nuuhu, e Ibrahima e Muusa,e Iisa e Muhammadu yo kisal won e mum'en.

Diine am ina yamira mi goond**ɗ**inde defte kammuyankooje jippiid**ɗe** e nelaa**ɓe**, e rewde sakkitiinde nde, timmorde nde, ndeen **ɓ**uri mawnude ko ndeen woni Kur'aana.

Diine am na yamira mi goondɗinde ñalngu cakkitiingu,
mbo aade en njobɗetee golle mum'en. Diine am ina yamira mi
goondɗinde hoddiro e weleede ko woni e ɗam nguurndam,
foti ko jam wolla bone, e jaggitaade e sababuuji
daɗɗal. Goondɗinde hoddiro na okka mi fooftere e deeyre e
muñal, e waasde sunaade e ko yawti. Sabu mina anndi pellet
ko heɓi mi ko woopataano mi, ko woopi mi ko hebataano
mi. Kala huunde ko ko hoddiraa, ko ko winndaa ummaade ga
Alla, fawii mi tan ko jaggitaade e sababuuji, e weleede ko
waɗɗata caggal mum.

Islaam ina yamira mi ko laɓɓinta fittaandu am tawa ko golle
moyɣe, e jikkuuji mawɗi ɗi Joom am welaa, e laɓɓinde
fittaandu am, e weleede ɓernde am e yaajnude ɓernde am, e

ayaynaade laawol am mi wona tergal nafowal e nder renndo he.

Ko wootinde Alla (tawhiid) **ɓ**uri mawnude he **ɗ**een golle, e darnude juul**ɗ**eele jowi **ɗ**e, jemma e ñalawma, e tottirde asakal, e hoorde lewru koorka, e hajjoyde ka suudu Alla hormaandu ndu to Makka wonande oon kattand**ɗ**o.

Ina jeyaa e ko diine am tinndini ko udditta **ɓ**ernde am: hebbinde janngugol Kur'aana, ko mbo Haala Alla o, **ɓ**ur**ɗ**o goond**ɗ**ude e yood**ɗ**de haala e teddude ka, embo renndini gannde adii**ɓ**e e sakkiti**ɓ**e **ɓ**e. Janngude Kur'aana wolla he**ɗ**aaade mbo ina adda deey**ɗ**re e fooftere e malal nder **ɓ**ernde, hay si wonii janngoowo o wolla ke**ɗ**otood**ɗ**o o waawaa arab wolla o wonaa juul**ɗ**o. Ina jeyaa e ko **ɓ**urata weytinde bernde toraade Alla, e moolaade e Makko e toraade Mbo e kala

tokosel e mawngel. Alla ina jaɓana kala toriiɗo Mbo o sellinani Mbo dewal Alla ngal.

Ina jeyaa e ko ɓurata weytinde ɓernde, heewde innude Alla.

Annabi am tinndinii kam no innirat-mi Alla, o anndani mi ko ɓuri moyɗude e innugol Alla. Ina heen: Konngudɗi nayi nder Kur'aana (senaare woodanii Alla, jattooje ngoodani Alla, deweteeɗo e goonga alah mbo wonaa Alla, Alla woni Mawɗo)

Ko noon kadi (mi yaafniima Alla, wolaa hawla wolaa Kuwwata illaa billaahi): Baawal e semmbe alanaa mbo wonaa Alla.

Konngudɗi ɗii na njogii batte kaawniide fii weytaare ɓernde, e tellaade deeyre nder ɓernde.

Islaam ina yamira mi nde ngonat-mi **b**amtiido tolnde godditiido kala ko tellinta neddaagu am e teddungal am. E nde kuutorat-mi hakkille am e terde am, ko de tagiraa ko e golle nafooje mi nder diine am e aduna am.

Islaam ina yamira mi yurmeende, e moyyude jikku, e gollondiral labangal e moyyude e winndere he fotde kattande am ka bolle e golle.

Ko hakke jibnaabe **b**uri mawnude e hakkeeji di njamiraa mi; diine am ina yamira mi diggande be, e yidande be moyyere, e reerde e malal mum'en, e nafde be haa arti noon si be naywii. Ko nih saabi ada yi'a yumma e baaba na njogii teddungal e horma e nder renndooji Islaam, e nde bibbe mum'en liggantoo be. Kala nde jibnaabe **b**uri naywude wolla ronkude wolla be ñawi, bibbe mum'en burata moyyude e mabe. Diine am anndinii kam wonde debbo ina

jogii teddungal toowngal, e hakkeji njani. Rewbe e nder
islaam ngoni derdfiraaɓe (sakiraaɓe) worbe, burɗo moyɓude
e yimbe he ko burɗo moyɓude e koreji makko. Juulɗo
debbo e cukaagu makko na jogii hakke muynam, e reeneede,
e neheede nehdi moyɓiri, te kadi ko kanko woni bernde
buubnde wonande jibnaaɓe makko e sibbe makko. Si o
mawnii ko kanko woni teddinaaɗo, mbo mawɗo makko
hiranta, o ayna mbo o reena. Keedo makko weletaake nde
junngo bonngo yottotoo mbo, wonaa demɗe bonɗe wolla
gite bonɗe. Si o resaama duum wona e konngol Alla, e aadi
Makko tekkinaaɗo. O wona koddijjo burɗo teddude nder
suudu dewgal makko. Ina fawii e gorko makko teddinde mbo,
e moyɓude e makko, e waasde mbo lorlude.

Si o wonii yummo, moyyude e makko wonata ko ko sinndindiri e hakke Alla, aayanaade mbo sinndondirat e sirku e bonannde nder leydi ndi.

Si o wonii bandiraaɗo debbo, o wona mbo juulɗo yamiraa yo jokku endam he makko, teddinde mbo, e hirande mbo. Si o wonii yumma cawndiiɗo (gorgilaawo) o wonata ko wano yumma ka jukkere endam e ɗigganeede.

Si o wonii taaniraawo wolla o naywi, ɓural e teddungal makko ɓeydanto ɓiɓɓe e taaniraabe makko, e denndaangal banndiraabe makko, o ɗesataa salaneede ɗabbal, miijo makko fuuynetaake.

Si o wonii godɗitiidɗo ka jiidigal e koddigal, ndeen ombo jogii hakke islaam kuuftidindɗo haɗoowo mbo lorreede (loreede), e surde gite, e ko nanndi heen.

Renndooji juulbe ceeraani e reende **ɗii** hakkeji no haaniri nih, **ɗum** addani debbo teddungal e **ɓural** (kiima) e teskeede, o he**ɓ**ataa **ɗum** e renndooji go**ɗɗi** **ɗi** ngonaa juulbe.

E nder Islaam debbo na jogii hakke jeyal, e hasde (luyde), e yeeyde, e soodde, e denndaangal pi**ɓ**le gollondireede, embo jogii hakke janngude, e jannginde tawde kay **ɗuum** luurondiraani e diine makko. Ina jeyaa e gannde ko tesketee farilla to**ɗɗi****ɗo**, kala ngaccu**ɗo** **ɗum** bakkodina, foti ko gorko wolla ko o debbo.

Ina woodani debbo oon kala ko woodani wor**ɓe** **ɓe**, si wonaa ko o heerorii gaa wor**ɓe**, wolla ko wor**ɓe** keerorii gaa makko, gila e jojjan**ɗe** (hakkeji) e ñaawooje keerani**ɗe** gooto e ma**ɓɓe** kala, wano no la**ɓɓ**iniraa e nokkuuji mum.

Diine am na yamira mi yidde musid**be** am rew**be** e wor**be**,
e baabiraabe am sawndii**be**, e gorgilaabe am, e kaawiraa**be** e
yummiraa**be** sawndii**be**, e denndaangal banndiraa**be** am
ballii**be**, embo yamira mi daranaade hakkeeki joom suudu am,
e sukaa**be** am e hoddii**be** am.

Diine am na yamira mi ganndal, mbo hirjina mi e ko
bamtata hakkille am, e jikku am, e miijo am.

Embo yamira mi gacce (kersa: semteende), e muñal, e
fuldude, e jaambaraagal, e ñeeñal, e feewde hakkille, e
hoolaare, e yankinaade, e nefde ko boni, e huubnude aadi, e
yidande aade en moyyere, e yahde ngam faggaade nje**du**
(arsuke), e yurmaade miskinee**be**, e juuraade ñaw**be**, e
huubnude fodoore, e haala labaaka, e jab**ba**oraade yim**be**
yeeso wertii**ngo**, e reerdude e malnude yim**be** fotde kattand**e**
am.

Diine am na reentina mi majjere, embo haɗa mi keefeeru,
e Ilhaad-yeddude goodal Alla-, e goopol, e pankare, e jinaa,
e mawnikinaade, e ngañantumaagu (haasidgal), e ngañgu, e
bonde jikke, e hiitinaade, e sunagol, e fende, e fiɓtaade, e
ngaameela, e kulol reedu, e waasde gollude, e tikkere, e
fuuyde, e ɗaayde, e bonde e aade en, e heewde haala ko alaa
faayda, e saakude sirruuji, e njanfa, e luutndaade fodoore, e
aay'anaade jibnaaɓe, e tay'de endam, e welsindaade sukaaɓe,
e lorde koddiijo e tagoore ndee fof.

Islaam na haɗa mi kadi yarde bemmbooji (cikrinooji), e
doroguuji, e lotori, e nguyko, e hodude, e yoonne, e hulɓinde
aade en, e ñukkindaade ɓe, e rewindaade gunndooji (sirruuji)
mum'en.

Diine am Islaam na reena jawle, na e **ɗ**uum noon saaktude jam e hoolare; ko **ɗ**um saabi embo hirjina e hoolaare, e mantude hoolaa**ɓ**e, e fodande **ɓ**e nguurndam mbel**ɗ**am, e naatde aljanna, e harmude nguyka, e heblande kala ba**ɗ**ɗo **ɗ**um lepte aduna e laakara.

Diine am na reena pittaali, mbo harmini warde fittaandu ko alдах e goonga, e bonde (jaggitde) e wo**ɓ**ɓe e kala noone bonde hay si ko e mbaadi konngol.

Mbo harminii boom nde ne**ɗ**ɗo bonata (jaggitta) e fittaandu makko, mbo dagnaani nde ne**ɗ**ɗo bonnata hakkille makko, wolla o bonna cellal makko, wolla o wara hoore makko.

Diine am islaam na defoo ndimaagu, embo yu**ɓ**ɓina ndimaagu ngu.Ne**ɗ**ɗo e nder islaam ko dimo e miijo makko,

e njeeygu makko, e cootgol makko, e njulaagu makko, e eggugol makko, e dakmitaade e bel**ɗi** nguurndam wano ñaamdu wolla yardu, wolla **ɓ**ornaade, wolla he**ɗa**ade tawde wonaa ko harminaa ko addanta mbo lorla wolla addana go**ɗ**ɗo lorla.

Diine am na yu**ɓ**ɓini ndimaagu, mbo newnanta hay gooto tooña go**ɗ**ɗo goo, wonaa yo ne**ɗ**ɗo wellito e dakammeeji karminaa**ɗi** bonnooji jawdi mum, e malal mum, e ne**ɗ**ɗaagu makko.

Si a ndaari **ɓ**een wellitan**ɓ**e ko'e mum'en ndimaagu e kala huunde, **ɓ**e totti ndu kala tuuyooji ko aldaa e curgol diine wolla hakkille, maa a yi'u e**ɓ**e nguuri nguurndam **ɓurɗam** hiiteede e **ɓittude**, a yi'at yoga e ma**ɓ**ɓe na yi**ɗa** wartaade; ngam iwa e **ɗeny**ere (faayre).

Diine am na anndina mi ko **ɓ**uri **ɓ**amtaade e neediiji
ñaaamdu e yardu, e **ɗ**oyngol e haaldude e yim**ɓ**e.

Diine am na anndina mi newaare e njeeygu e sootde, e
ɗabbude hakkeeki. Embo anndina mi newaare wondude e **ɓ**e
mi jiidaa diine, wota mi tooñ **ɓ**e wolla mi bona e mum'en,
potmi ko moy**ɣ**ude e mum'en e joortanaade **ɓ**e nde jam
aranta **ɓ**e. Daartol (taariik) juul**ɓ**e na seedanoo **ɓ**e newaade
wondude e **ɓ**e njiidaani diine, newaare nde hay leñol gootol
meed**ɗ**aa (feeraa) anndude wano mum ko adii islaam. Juul**ɓ**e
nguurdii e ley**ɣ**i ceertu**ɗ**i diineeji, **ɗ**i naati e laamu juu**ɓ**e,
juul**ɓ**e ngollondiri e ma**ɓ**be gollondiral **ɓ**urngal moy**ɣ**ude e
gollondire hakkunde yim**ɓ**e. E tonngude, Lislām anndinii
kam ko **ɓ**uri ñeeñ**ɗ**ude e neediiji, e gollondire labaa**ɗ**e, e
jikkuuji moy**ɣ**i, ko la**ɓ**ɓinta nguurndam am hi**ɓ**ɓina weltaare
am. Mbo ha**ɗ**i mi kala ko ina wuddina nguurndam am, e kala

ko lorata mbaadi renndo, wolla fittaandu, wolla hakkille,
wolla jawdi, wolla teddungal, wolla nguru (innde).No
njaggir-mi **d**een tinndinooje islaam fof malal am **b**eydoo
mawnude.Fotde welsindaade mi, e ra**bb**inaade mi he **d**ee
tinndinooje islaam ko noon malal am ustortoo.

Ko yawti koo hollaani wonde ko mi deenaad**o**, mi
woopatah, e mi ra**bb**intaako, diine am na ayna neesu am
ne**d**dankeewu, e lohre am heen sahaaji, mina woopa heen
sahaaji, mi ra**bbi**dinoo, mi welsindoo, ko nii woni udditanaa
mi damal tuububuya e yaafnaade, e ruttaade e Alla, tuubde ina
momta batte welsindaare am, na **b**amta daraja am ka Joom am.

Tinndinooje diine am fof foti ko to bannge pi**b**le wolla
jikkuuji wolla nehdiiji e gollondire fof ruttotoo ko e Kur'aana
teddu**d**o o, e sunna la**bb**inaad**o** o.

E sakket midfa wi'a e yananeede: Si kala neddo e kala nokku e nder winndere nde yellitiima e diine islaam tigi o ndaardi mbo yitere nuundal, ndeen alaa fof do o rewata haa o waasa jabde mbo, kono woni bone oo ko: noddali penaaale di bonnata innde Lislamm, e bade yoga e jeyaaɓe he mbo, te be njokkaani mbo.

Si neddo ndaardii mbo e jaati makko, wolla ngonka daraniibe diine o tigi o wadataa berde didi (denngi-ndenngintaa) e jabde mbo, e naatde he mbo. Maa o laabe wonde islaam noddata ko e malnude aade en, e addude hoolaare e jam, e saaktude nuundal e moyyere. So tawii ko wooñaare yogo e askiniibe e islaam -famdii maa heewi-dagotaako, no waawi waade fof, nde islaam jaggirtee duum, wolla mbo aybiniree duum, Lislamm na hisi e duum. Batte wooñaare ruttotoo ko e wooñiibe bee e ko'e mabbe; sabu

islaam yamiraani **be** **ɗu**um; woni kay Lisl^{aa}m ha**ɗ**ii **be** ooñanaade ko mbo addi ko.Refti heen wonde nuun**ɗ**al na **ɗa**b**bi** teskaade darani**be** diine o no haaniri nih, e siino**be** jamirooje e ñaawooje mbo e dow ko'e ma**bb**e e dow wo**bb**e; sabu **ɗu**um na hebbinira **ber**ɗe **ɗ**ee teddingol e hormingol oo diine e yim**be** mum.Lisl^{aa}m accaani tokosel wonaa mawngel e tinndinale e needi si wonaa tan mbo hirjini e majje, kono kadi mbo accaani tokosel wonaa mawngel e bonannde si wonaa tan mbo reentini **ɗu**m, mbo uddi laawol mum.

Ko **ɗu**um saabi mawnin**be** fiyaaku Lisl^{aa}m, ñii**ɓ**nu**be** sariyaaji **ɗi**, kam**be** **ɓ**uri maleede he yim**be**, **be** ngona kadi e **ɓur**ɗe toowde peewal fittaandu, e nehde **ɗi** e jikkuuji moyy*i*, **ɓadii**ɗo e god**ɗ**o fof na seedanoo **be** **ɗu**um, ko noon kadi **ja**b**ɗ**o e cali**ɗ**o fof na kawri heen.

Kono tan ndaardude islaam juulbe welsindiibe e diine mum'en, accube laawol pooccingol, duum aldaa e nuundal hay huunde, kono ko dum tooñanng'e e hoore mum.

E sakket, dum ko noddaandu faade e kala mbo wonaa juuldo nde o reerdata e anndude islaam, e naatde e heen.

Alaa ko fawii faalaado naatde he Islaam si wonaa nde o: Seedotoo deweteeo alaa si wonaa Alla gooto O, e wonde Muhammadu ko nulaado Alla tigi. O jannga e diine ko wadata haa o waawa daranaade ko Alla fawi mbo ko. Kala no aade beydorii janngude e gollude fof malal makko beydoo, daraja makko toowa ka Alla.